

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Ved den tyske besættelse af Danmark i april 1940 blev de danske skibe anmodet om at søge neutral havn og dér afvente nærmere besked fra den danske regering, men som bekendt søgte en del af vore skibe til de nærmeste engelske havne. Således kom mange danske søfolk til at sejle under allieret tjeneste alle de år, krigen varede.

Det var dog ikke alle danske søfolk, som kom til at sejle under allieret tjeneste. Omkring 80 danske søfolk havnede i Shanghai som følge af sænkning, torpedering, bombning, minesprængning eller opbringning af det skib, de var forhyret på – eller fordi deres skibe var blevet oplagt i amerikanske havne, sydamerikanske havne og Stillehavshavne.

Når det blev Shanghai, hang det sammen med byens status som internationalt settlement (engelsk bydel med neutral havn i Shanghai indtil Stillehavskrigens udbrud i december 1941), desuden var der et dansk generalkonsulat og dermed mulighed for at få hjælp; dette skulle vise sig at få alvorlige konsekvenser for disse 80 danske søfolk.

At få hyre på enten allierede eller neutrale skibe var der selvsagt meget få chancer for på det tidspunkt, og de blev ikke større, idet konsulatet havde inddraget søfolkernes pas. Dermed var de pågældende søfolk tilbageholdt i Shanghai. Den dag i dag står det stadig hen i det uvisse, hvorfor konsulatet foretog denne deponering; men det tenderer i allerhøjeste grad frihedsberøvelse.

Desuden mødte søfolkene kun passivitet fra konsulatets side over for deres mange henvendelser om hjemsendelse. Udsigten til et ophold i Shanghai på ubestemt tid var da en realitet for søfolkene, og da de i reglen var uden mulighed for selv at skaffe sig arbejde for derved at klare sig, var de nødt til, efterhånden som deres penge slap op, at kontakte konsulatet for en eller anden form for støtte.

Under påberåbelse af modtagne instrukser fra det danske udenrigsministerium om, at en understøttelse skulle begrænses til et absolut minimum,

udbetaltes således et beløb, som ikke på noget tidspunkt var tilstrækkeligt til at dække de allernødvendigste udgifter for søfolkene. Resultatet blev almindelig underernæring med deraf følgende nedsat modstandskraft over for sygdomme som tyfus, dysenteri samt tuberkulose. I efteråret 1942 – inden for 3 måneder – afgik seks af søfolkene ved døden – en direkte følge af dårlige levekår.

Disse seks dødsfald rokkede dog ikke det mindste ved konsulatets holdning til den utilstrækkelige understøttelse. I sin spareiver rettede konsulatet af og til i de af lægen udstedte recepter til de underernærede og syge søfolk, fordi det anså den ordinerede medicin for for dyr. Nogle af søfolkene ændrede i deres fortvivlelse også i deres recepter, så de kunne få udleveret den af lægen oprindeligt ordinerede medicin. I flere tilfælde medførte dette, at søfolkene blev anklaget for dokumentforfalskning, hvad det jo også var. Domfældelserne foregik uden juridisk bistand, og søfolkene blev idømt fængselsstraffe, som efter danske forhold var ganske urimeligt hårde. Fængslerne var under kinesernes kontrol, og ophold hér var ifølge søfolkene ganske ubeskrivelige. I nogle tilfælde idømtes afsoning på vand og brød (sic!).

Naturligvis forværredes den underernæring, som søfolkene led af, for ikke at tale om den psykiske belastning, det var at sidde indespærret i et fremmed fængsel – i to af tilfældene helt op til 6 måneder, hvilket var strafferammens maksimum for det misbrug af dokumenter, som de aktuelle forseelser drejede sig om, forseelser skabt af de dårlige levevilkår, søfolkene blev budt.

I løbet af de godt og vel fem år forsøgte søfolkene som sagt ofte – både skriftligt og mundtligt – at gøre konsulatet opmærksom på nødvendigheden af et samarbejde. En enkelt gang, da situationen var særlig fortvivlet og løfter om forbedring som så ofte før endnu ikke var blevet indfriet, besluttede søfolkene samlet at opsøge konsulatet. Dette blev af konsulatet betragtet som en demonstration, og det kinesiske politi blev tilkaldt; det kinesiske politi fandt dog ingen anledning til at foretage anholdelser. Forsøget på et samarbejde med kon-